

REGERINGSRÄTTEN

RÄTTSFALL

Fråga om rätt till avdrag för ersättningsanskaffning då utbytt traktor vid tidigare tillfälle använts för erhållande av avdrag för ersättningsanskaffning.

Besvär av förste taxeringsinspektören P. angående lantbrukaren T:s inkomsttaxering år 1954. — Vid 1954 års taxering yrkade T. avdrag med 13.915 kr för kostnad för utbyte av en traktor av märket Harvester W 30 av 1938 års modell, som i begagnat skick köpts år 1943 för 7.000 kr, mot en traktor av märket Bolinder-Munktell BM 21. TO uppgav hos PN, att T. vid 1960 års taxering fått avdrag med 7.000 kr för förvärv av en Bolinder-Munktell-traktor med typbeteckningen BM 20, vilken uppgivits skola ersätta Harvester-traktorn. PN vägrade det vid 1954 års taxering, yrkade avdraget. Men KR yttrade: Enär i målet är obestriddigt, att T. under beskattningsåret ersatt sin Harvester-traktor med en för högre pris än 14.500 kr inköpt Munktell-traktor och för den förra erhållit 2.000 kr, får T. även om han vid 1950 års taxering skulle hava behörigen tillgodoförts avdrag för traktorbyte — anses berättigad att vid nu förevarande taxering njuta avdrag för kostnad för det under beskattningsåret verkställda traktorbytet med 12.500 kr. — RR

fastställde emellertid PN:s beslut med följande motivering: Av handlingarna i målet få anses framgå, att T. år 1949 såsom ersättning för den då 11 år gamla Harvester-traktorn inköpt en Bolinder Munktell-traktor typ BM 20 samt att han i anledning härav vid 1950 års taxering erhållit avdrag med 7.000 kr, motsvarande antaget nyanskaffningsvärde av Harvester-traktorn, som ansetts utrangerad. Med hänsyn till vad sålunda och eljest i målet förekommit kan icke den omständigheten, att T. i samband med att han under nu förevarande beskattningsår inköpt en Bolinder Munktell-traktor typ BM 21 försålt Harvester-traktorn, grunda rätt för honom att få jämväl sistnämnda inköp betraktat såsom ersättningsanskaffning. (RR:s utslag den 7/1 1960.)

Fråga om rätt till avdrag för ersättningsanskaffning med hänsyn till att utbytt traktor återköpts.

Besvär av hemmansägaren W. angående inkomsttaxering år 1955. — W., som haft en traktor om 19,5 hkr av märket Allis Chalmers, förvärvat ny år 1947 för 4.450 kr, köpte år 1954 en ny traktor av märket Bolinder Munktell om 35 hkr för 14.800 kr. Som dellikvid ingick den gamla traktorn till ett värde av 1.500 kr,

ehuru den kvarstod på gården. Det beräknades, att den gamla traktorn inkl. viss extrautrustning skulle ha kostat 8.695 kr som ny. W. yrkade avdrag för bytet med 7.200 kr. TN och PN vägrade avdrag härför. W. upplyste bl. a., att den gamla traktorn den 15/1 1955 återköpts. Att traktorn stått kvar på gården berodde på att köparen ansett den för gammal och svårsåld och att den därför skulle stå tills en eventuell spekulant anmälde sig. TI ansåg i förklaring hos KR att här vore fråga om ett skentransaktion närstående avtal, som till sin innebörd endast åsyftat att vinna viss skattelättnad. Starka skäl talade för att traktorn varit i fullt användbart skick och att "återköpet" huvudsakligen föranletts av att W., som tidigare brukat endast sin egen fastighet om 16 hektar, från och med beskattningsåret arrenderat jämväl en närliggande fastighet om 59 hektar åker. — KR och RR: ej ändring. (RR:s utslag den 7/1 1960.)

Anm.: Särskild vikt torde böra tillmätas den utökade odlingsarealen. Jämför RR:s utslag den 25/11 1959 på besvär av TI angående S:s inkomsttaxering år 1953, där avdrag medgavs trots återköp av den gamla traktorn. Se även Skattenytt 1960 sid. 72.

Värdeminskning å byggnad i rörelse: beräknat anskaffningsvärde eller taxerat byggnadsvärde?

Besvär av TI angående AB Westås inkomsttaxering år 1952. — Bolaget, som ägde fem fastigheter med taxerade byggnadsvärden vilka avsevärt översteg de taxerade markvärdena (s:a taxeringsvärden 163.500 kr, därav 152.800 kr byggnadsvärden), yrkade avdrag för värdeminskning av byggnaderna i rörelsen

med 2 % av ett sammanlagt värde av 753.365 kr eller 15.067 kr. Beloppet 753.365 kr hade framkommit genom proportionering av anskaffningskostnaderna för byggnaderna, inberäknat förbättringskostnader, efter förhållandet mellan de taxerade byggnadsvärdena och de totala taxeringsvärdena vid tiden för inköpet. — PN medgav avdrag med 2 % av de taxerade byggnadsvärdena. KR däremot godkände avdrag med det av bolaget yrkade beloppet 15.067 kr. RR fastställde emellertid PN:s beslut. (RR:s utslag den 11/1 1960.)

Anm.: Jämför Skattenytt 1959 sid. 173 och 1960 sid. 108.

Värdet av uttag ur rörelse för uppförande av byggnad

Besvär av Fältenborg & Franzén AB angående inkomsttaxering år 1955. — Vid uppskattning av värdet av byggnadsmaterial, som bolaget uttagit ur sin rörelse (handel med byggnadsmaterial) för uppförande av kontors- och lagerbyggnad, tillämpade PN samma priser, som bolaget skulle ha erhållit vid försäljning. — Hos KR framhöll bolaget, att inköpspriset borde läggas till grund vid uppskattningen och att värdet å byggnadsmaterielen med hänsyn härtill borde upptagas till ett 750 kr lägre belopp än PN beräknat. TI invände att — om prissättningen ansågs böra ske efter anskaffningspris — hänsyn i vart fall borde tagas även till indirekta kostnader, vilka kunde beräknas till 1/3 av 750 kr eller 250 kr. — KR: ej ändring. — RR nedsatte taxeringen med 500 kr, enär den för bolagets rörelse avsedda kontors- och lagerbyggnaden jämlikt 100 § aktiebolagslagen ej må i räkenskaperna upptagas till högre värde än det, vartill bolagets

kostnader för dess anskaffning eller tillverkning ha uppgått, och värdet å förenämnda uttag ur rörelse förty bör beräknas efter bolagets självkostnader samt upptagas till ett 500 kr lägre belopp än det av PN uppskattade värdet. (RR:s utslag den 26/1 1960.)

Anm.: Jämför RÅ 1932 ref. 54, av vilket rättsfall framgår att vid beräkning av inkomst av grosshandelsrörelse värdet av i den skattskyldiges hushåll förbrukade varor från rörelsen ansetts skola upptagas till det belopp, den skattskyldige skulle ha fått vid försäljning av samma varor. I 1960 års fall var det inte något egentligt uttag ur rörelsen, eftersom materielen ifråga skulle användas inom en och samma rörelse.

Fördyrande levnadskostnader på grund av verksamhet å annan ort än hemorten.

Besvär av TI angående köpmannen B:s inkomsttaxering år 1955. — B., som varit gift och bosatt i Uppsala, hade en fruktaffär i Stockholm. Han avreste med tåg från Uppsala på morgonen kl. 5.56 och återkom dit på kvällen ej före kl. 19.50. B. yrkade avdrag för merkostnader för lunch och middag, som han måst intaga i Stockholm, med 750 kr (efter avdrag för insparade levnadskostnader). B. upplyste att affärstiden var kl. 8—18. Under juni—augusti åt han lunch och middag i Stockholm, övrig tid endast lunch. — PN medgav B. avdrag med 400 kr för ökade måltidskostnader under 100 dagar, under vilka B. beräknats ha varit tvungen intaga två huvudmåltider i Stockholm. — KR: ej ändring. — RR vägrade avdrag, enär i målet icke visats något förhållande, på grund varav de ökade måltidskostnaderna, som B. haft under

sitt arbete i Stockholm, skulle vara att hänföra till annat än icke avdragsgilla levnadskostnader. (RR:s utslag den 16/12 1959.)

Kostnader såsom försäkringsombud

Besvär av folkskolläraren N. angående inkomsttaxering år 1955. — N. hade såsom försäkringsombud på fritid uppburit intäkter med 4.203 kr. Han yrkade avdrag för kostnader för intäkternas förvärvande med 2.230 kr. — PN medgav i brist på närmare utredning angående kostnadernas storlek avdrag med 15 % av intäkterna ifråga eller 630 kr. KR och RR: ej ändring. (RR:s utslag den 17/12 1959.)

Anm.: Jämför RÅ 1955 not. 2074 — 2104, liknande mål.

Resor till och från arbetsplatsen (invalidbil).

Besvär av fru E. angående inkomsttaxering år 1957. — Fru E., som var polioinvalidiserad, yrkade avdrag för resor med egen bil (skattefri invalidbil) från bostaden till arbetsplatsen, c:a 14—15 km, med 2.683 kr, motsvarande 50 % av totalkostnaden. TN och PN medgav avdrag med 1.200 kr. Avdraget höjdes av KR till 1.500 kr och av RR till 2.000 kr. Framställt yrkande om avdrag för nedsatt skatteförmåga avslogs. Fru E. och hennes man hade löneinkomster å 9.669 kr. resp. 24.654 kr. (RR:s utslag den 16/12 1959.)

Förvärv genom köp eller gåva?

Besvär av Margit S. angående inkomsttaxering år 1955. — Margit S. hade under beskattningsåret sålt en fastighet för 45.800 kr. Hon hade år 1950 köpt fastigheten, vars taxeringsvärde då varit 30.000

kr, av sin fader för 24.000 kr. Margit S. beskattades för realisationsvinst genom försäljningen till visst belopp som i princip motsvarade skillnaden mellan försäljnings- och inköpspris. Margit S. hos KR anförda besvär upptogs inte till prövning med hänsyn till att hon försummat sin deklarationsskyldighet. — I en ansökan hos RR om resning framhöll Margit S., att hennes förvärv av fastigheten i själva verket grundade sig på gåva. Fastigheten hade ursprungligen förvärvats av hennes moder år 1943 för 32.000 kr, varefter modern låtit utföra tillbyggnad för 6.000 kr. Den ursprungliga förvärvskostnaden hade således utgjort 38.000 kr. Taxeringsvärdet hade då varit 32.000 kr. Vid moderns död hade fastigheten genom arv övergått till fadern. Denne, som varit sjuk, hade med tanke på sitt frånfälle önskat ordna dotterns och hennes barns ekonomi. Av den anledningen hade fastigheten överlåtits till Margit S. för 24.000 kr. Köpeskillingen hade guldits genom övertagande av betalningsansvaret för intecknad gäld till belopp av 15.000 kr, varjämte hos fadern inestående arv avräknats till ett belopp av 9.000 kr. — RR, som beviljade resning, ansåg att Margit S. förvärvat 14/38-delar av fastigheten genom gåva. (RR:s utslag den 26/11 1960.)

Anm.: De 14/38-delarna har beräknats enligt följande. Fastigheten var värd 38.000 kr vid Margit S:s förvärv, då köpeskillingen var 24.000 kr. Hennes förvärv var således köp till 24/38-delar och gåva till 14/38-delar. Jämför RN 1954 nr 5: 2 b.)

Skattskyldighet för "familjestiftelses" förmögenhet: stiftelse eller ej?

Besvär av TI angående revisorn R:s

förmögenhetstaxering år 1953. — R. hade den 2/1 1950 till förmån för ettvarvt av tre omyndiga barn bildat en familjestiftelse, till vilken R. överlämnat 2.500 kr. Stiftelsens ändamål skulle enligt stadgarna vara att tillgodose barnets och dess arvingars ekonomiska intressen. Avkastningen å stiftelsens tillgångar i form av värdepapper m m skulle tillfalla stiftelsen, som också hade att själv erlägga sina gäldräntor, förvaltningskostnader och övriga utgifter. Det överskott, som härefter kunde uppkomma å stiftelsens förvaltningsverksamhet, skulle under barnets livstid tillfalla detta. Sedan barnet avlidit, skulle överskottet fördelas enligt bestämmande, som R. kunde ha gjort i sin livstid, eller eljest mellan barnets arvingar enligt lag. Styrelsen skulle utses av R., så länge han levde, därefter av hans hustru och efter hennes död av barnet. Barnets dödsbo skulle, innan skifte skedde, föreskriva hur styrelsen därefter skulle utses. Den som utsågs till styrelse ägde bestämma antalet styrelseledamöter och finge själv vara styrelseledamot. Under R:s livstid skulle han äga rätt att ensam besluta om upplösning av stiftelsen och i samband därmed om fördelning av dess behållna förmögenhet liksom om ändring av stadgarna. Stiftelsens ändamål skulle dock alltid vara sådant, som ovan angivits. Sedan R. avlidit skulle motsvarande bestämmanderätt tillkomma stiftelsens styrelse. I anslutning till förestående stadgar förordnade R., att styrelsen för stiftelsen under återstoden av år 1950 skulle utgöras av en namngiven advokat och därefter tillsvidare, intill dess R. annorlunda bestämde, av honom själv. — PN ansåg R. skattskyldig för bl a ett belopp av 165.000 kr, motsvarande den av R. uppgivna behållningen hos de tre stiftelserna. — KR undanröjde beskattningen

ifråga, när det icke visats något förhållande, på grund varav bildandet av ifrågavarande tre stiftelser saknade giltighet eller stiftelsernas behållning eljest vore att hänföra till R:s förmögenhet. — RR fastställde (i plenum) PN:s beslut, när vad i målet förekommit finge anses utvisa, att några giltiga stiftelser icke blivit bildade, samt på grund härav och övriga förekomna omständigheter R. vore skattskyldig för den förmögenhet, varom vore fråga. (RR:s utslag den 20/10 1959; sju ledamöter ville ej göra ändring i KR:s utslag.)

Anm.: Jämför RÅ 1956 not. 366 (Skattenytt 1957 s. 35), som avsåg en broder till R., vilken för sina barn bildat stiftelser med stadgar överensstämmande med de av R. föreskrivna. Utgången blev där den motsatta med samma motivering som KR använt i förevarande mål. Av brodern efter beskattningsåret gjorda ändringar i stadgarna hade vidtagits även av R. I båda målen torde emellertid de ursprungliga stadgarna ha varit avgörande för frågan om någon giltig stiftelse kommit till stånd under beskattningsåret. Enligt de ursprungliga stadgarna gällde således — såsom enligt ovan — bl a att R. under sin livstid ägde rätt att ensam bestämma om upplösning av stiftelsen och i samband därmed om fördelning av dess behållna förmögenhet.

Stiftelse för främjande av utbildning?

Besvär av TI angående Bertil Ahlins donationsfonds inkomst- och förmögenhetstaxering år 1953. — Fonden har till ändamål att utdela stipendier i syfte att möjliggöra studieresor till andra länder för personer — företrädesvis under 40-årsåldern — som genom verksamhet i press, arbete i politiska organisationer el-

ler på annat sätt visat intresse för svensk liberalism. PN ansåg fonden skattskyldig för inkomst av kapital och förmögenhet. Hos KR yrkade fonden undanröjande av taxeringarna. KR biföll yrkandet, när fonden på grund av innehållet i 53 § 1 mom. e. (KL, 7 § f) förordningen om statlig inkomstskatt och 6 § 1 mom. b) förordningen om statlig förmögenhetsskatt icke bort taxeras för inkomst av kapital eller förmögenhet. RR, varest TI anförde besvär, fastställde emellertid PN:s beslut. (RR:s utslag den 24/11 1959.)

Anm.: Det angivna syftet att möjliggöra studieresor torde ha ansetts för allmänt för att kunna hänföras till sådan utbildning som avses i 53 § 1 mom. e.) KL. En ledamot i RR åberopade för sin del uttryckligen "vad i målet förekommit och särskilt det förållandet att de med stipendierna avsedda studieresorna i vidsträckt mån få anses åsyfta snarare politisk allmänorientering än utbildning i den mening som avses i berörda skatteförordningar".

Akkumulerad inkomst: fördelningstiden för ensam dödsbodelägare.

Besvär av Anna H. angående ackumulerad inkomst. — Anna H. var ensam delägare i dödsboet efter en år 1951 avlidne moster. I dödsboet ingick bl. a. en rörelse, som mosterns tidigare avlidne man startat år 1908. Enligt kontrakt den 18/11 1952 överlät Anna H. rörelsen att tillträdas av köparen den 2/1 1953. — Anna H. beskattades vid 1954 års taxering för vinst genom försäljningen å 33.889 kr, som hon yrkade att få behandlad såsom ackumulerad inkomst med fördelning på 10 år. — PN medgav skatteberäkning för ackumulerad inkomst men fördelade in-

4) Hattigarna Ahlins va; se Gården nr 183

komsten på endast tre år, d. v. s. det antal år under vilket Anna H. såsom dödsbodelägare innehåft rörelsen. — TI tillstyrkte hos KR fördelning på 10 år och framhöll bl. a., att det vore oklart om ackumuleringen enligt gällande regler måste ha skett hos den person, som vore skattskyldig för inkomsten i fråga. I allmänhet syntes fördelningen av ackumulerad inkomst ha medgivits dödsbon jämväl för tid före dödsfallet. Det föreföll knappast troligt, att lagstiftaren från tillämpning av bestämmelserna avsett att utesluta sådana fall, då en ensam dödsbodelägare sålde en ärvd rörelse efter att ha fortsatt densamma under någon tid. — KR och RR: ej ändring. (RR:s utslag den 17/11 1959.)

Tillämpningen av förhandsbesked

Besvär av TI angående Telefonaktiebolaget L. M. Ericssons stiftelse för utdelande av resestipendier och andra bidrag för utbildning taxeringar för åren 1949—1952. — Efter ansökan den 22/1 1954 hade RN den 2/6 1954 meddelat förhandsbesked, enligt vilket RN förklarat stiftelsen inskränkt skattskyldig. Häri gjorde RR enligt utslag den 15/9 1954 ej ändring. — I förevarande mål angående ovannämnda taxeringar och eftertaxeringar ansåg RR förhandsbeskedet skola lända till efterrättelse vid 1954 års taxering. Däremot ansåg RR förhandsbeskedet icke vara bindande vid 1953 års taxering eller vid eftertaxeringarna för åren 1954—1952. I fråga om dessa senare taxeringar, som alltså inte omfattats av förhandsbeskedet, ansåg RR oinskränkt skattskyldighet för stiftelsen föreligga. (RR:s utslag den 2/12 1959.)

Anm.: Även här torde RR beträffande 1953 års taxering och eftertaxering-

arna — tydligen med frångående av sin ståndpunkt enligt utslaget den 19/9 1954 angående förhandsbeskedet — ansett stiftelsens ändamål för allmänt för att kunna hänföras till utbildning i egentlig mening.

Beskattningsår för rörelse med ändrad verksamhet.

Besvär av Royal Päls Aktiebolag angående inkomsttaxering år 1953. — Bolaget har registrerats den 12/6 1950 under firma Moderna Skrädderiet Aktiebolag men tydligen inte bedrivit någon verksamhet förrän under hösten 1951, då bolaget under ett par månader bedrev skrädderiverksamhet. Bolaget övergick senare till handel med pälsvaror. Den 11/12 1951 ändrades firmanamnet. I en år 1953 avgiven deklaration uppgav bolaget underskott å handelsrörelsen till 920 kr, avseende tiden den 15/12 1951—30/6 1952. — Vid bokgranskning konstaterades, att bolaget tillgodogjort sig avdrag för underskott å skrädderiverksamheten med 1.958 kr. PN och KR vägrade avdrag för detta underskott. — Hos RR anförde bolaget att någon avslutning av bolagets böcker inte skett förrän den 30/6 1952. Datumangivelsen den 15/12 1951 i deklarationen hade tillkommit på grund av oförstånd. RR undanröjde taxeringarna, när förenämnda underskott hänförde sig till bolagets verksamhet under tid, som finge anses ingå i det räkenskapsår, vilket omfattades av nu ifrågavarande taxeringar samt vad i målet i övrigt förekommit ej heller kunde anses innefatta skäl att vägra bolaget avdrag för underskottet. RR:s utslag den 7/1 1960; en ledamot ville fastställa KR:s utslag.)

Anm.: Enligt bokföringslagen kan ju räkenskapsåret vid rörelsens början utsträckas till att omfatta 18 månader.